

RIKSADVOKATEN

Politimestrene
Statsadvokatene

DERES REF.:

VÅR REF.:
2014/00167-013 ABG/ggr
274

DATO:
22.12.2014

STRAFFRITAK I UMLENDINGSSAKER – UTSETTELSE AV SONING MV.

Vedlagt oversendes riksadvokatens brev 18. desember d.å. til Kriminalomsorgsdirektoratet til orientering og for oppfølging. En ber om at påtalemyndigheten i politiet og statsadvokatene forholder seg i tråd med det som fremgår av brevets side 2 siste avsnitt.

Det presiseres at instruksene, ut fra ressurs- og rettssikkerhetshensyn, i første omgang er begrenset til domfellelser som har resultert i *frihetsstraff som ennå ikke er effektivt*. I tilfeller hvor soningen er helt eller delvis gjennomført, gjelder de alminnelige regler. I tråd med lovens hovedregel vil det følgelig være den domfelte selv som i disse tilfeller må begjære soningsutsettelse og gjenåpning av straffedom. Dersom domfelte, med eller uten bistand fra forsvarer, selv har begjært gjenåpning, vil påtalemyndighetens aktivitetsplikt i denne sammenheng være begrenset til å vurdere om en slutter seg til begjæringen. Det samme gjelder domfellelser som også omfatter andre straffbare handlinger, med mindre disse ikke har hatt nevneverdig betydning for straffutmålingen.

Når det gjelder vurderingen av gjenåpningsspørsmålet, må det foretas en konkret vurdering av den enkelte sak med utgangspunkt i gjeldende regelverk, jf. straffeprosessloven § 392 annet ledd jf. første ledd. Til orientering vedlegges kopi av Kommisjonens avgjørelse av 18. desember 2014 i sak 2014/156.

Dersom det etter en samvittighetsfull vurdering ligger slik an at politiet mener vilkårene for gjenåpning er oppfylt, skal det sendes tilrådning til statsadvokaten som foretar en selvstendig vurdering av om det bør begjæres gjenåpning til gunst for domfelte. Sistnevnte tilligger som kjent riksadvokaten. Dersom statsadvokaten ut fra en vurdering som nevnt kommer til at det for påtalemyndigheten ikke er grunn til å begjære gjenåpning til gunst for domfelte, skal forsvarer varsles om statsadvokatens beslutning, jf. siste setning i vedlagte brev til Kriminalomsorgsdirektoratet.

Ved eventuelle spørsmål om dette direktiv skal politiet på ordinær måte kontakte statsadvokaten i første omgang. Om det er nødvendig med ytterligere avklaringer, kan det også tas kontakt med statsadvokat Anders Blix Gundersen ved Riksadvokatembetet.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Anders Blix Gundersen
statsadvokat

2 vedlegg

Gjenpart: Kriminalomsorgsdirektoratet

RIKSADVOKATEN

Kriminalomsorgsdirektoratet
Postboks 344
2001 LILLESTRØM

DERES REF.:

VÅR REF.:

2014/00167-011 KES/ggr
274

DATO:

17.12.2014

STRAFFRITAK I UTLENDINGSSAKER – UTSETTELSE AV SONING MV

Høyesterett avsa 24. juni d.å. – inntatt i Rt. 2014 s. 645 – en dom som presiserer rekkevidden av straffritaket i flyktningkonvensjonen artikkel 31 nr. 1. Bestemmelsen lyder i norsk oversettelse slik:

”De kontraherende stater skal ikke straffe flyktninger som er kommet direkte fra et område hvor deres liv eller frihet var truet i den artikkel 1 omhandlede betydning, og som uten tillatelse kommer inn eller befinner seg på deres territorium, på grunn av deres ulovlige innreise eller opphold, forutsatt at flyktningen straks fremstiller seg for myndighetene og godtgjør at de har gyldig grunn for deres ulovlige innreise eller opphold.”

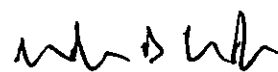
Den nevnte dom gjaldt forståelsen av uttrykket ”straks” i den norske oversettelsen av konvensjonen. I premiss 13 i dommen fastslås at ordet ”straks” neppe er en heldig oversettelse av uttrykket *”without delay”* og *”sans délai”* i henholdsvis den engelske og franskspråklige versjonen av konvensjonen. De engelske og franske uttrykkene synes å gi noe større spillerom for flyktningen enn ordet ”straks”, som er benyttet i den norske versjonen, og det er denne mer vidtgående forståelsen som skal legges til grunn som gjeldende rett. Dette ble presisert i riksadvokatens brev til statsadvokatene i brev 4. juli d.å, og legges nå til grunn av politiet og påtalemyndigheten i saker om flyktnings bruk av falske dokumenter og falsk forklaring i forbindelse med innreise (straffeloven §§ 166 og 182).

Riksadvokaten er gjort kjent med at det er fremmet begjæringer om gjenåpning av dommer som ble avsagt før Høyesteretts dom, og som følgelig bygger på en mer restriktiv forståelse av straffritaket i konvensjonen enn det som nå må legges til grunn som gjeldende rett. Det antas at den som begjærer gjenåpning i slike tilfeller står i fare for å måtte sone sin straff før gjenåpningsspørsmålet er avgjort. Riksadvokaten har ikke per i dag et tilstrekkelig grunnlag for å vurdere hvor nærliggende det vil være at de aktuelle sakene gjenåpnes, men det kan ikke utelukkes at dette blir resultatet i noen saker, og det vil være uheldig dersom det etter endt soning blir besluttet gjenåpning og vedkommende frifinnes.

Riksadvokaten anmoder på dette grunnlag, som nevnt i telefonsamtale 17. desember mellom avdelingsdirektør Jan-Erik Sandlie og Sæther, om at kriminalomsorgen identifiserer de saker som dette gjelder, og setter gjennomføringen av soningen i bero inntil gjenåpningsspørsmålet er avgjort.

I utgangspunktet ligger det som kjent til den domfelte selv å foreta en vurdering av om det er grunnlag for gjenåpning, og Gjenopptakelseskommissjonen plikter etter loven å gi den nødvendige veiledning til den som ønsker å få sin sak vurdert på ny. Riksadvokaten har videre tillit til at de domfeltes forsvarere på en samvittighetsfull måte vil gi bistand. Hensett til at det dreier seg om flyktninger som ofte vil ha begrenset kunnskap om den mulighet man etter norsk rett har til å begjære gjenåpning, og hvordan man i så fall skal gå frem, har riksadvokaten likevel besluttet at påtalemyndigheten på eget initiativ skal foreta en vurdering av om det i den enkelte sak er grunnlag for å begjære gjenåpning til gunst for den domfelte, uavhengig av om vedkommende selv begjærer gjenåpning. Riksadvokaten ber derfor om at kriminalomsorgen returnerer de aktuelle sakene til politiet under henvisning til vårt brev av i dag. Politiet vil bli bedt om å vurdere nærmere om saken er av en slik art at den omfattes av denne prosessen, og i så fall sende saken videre til statsadvokaten for en nærmere vurdering av gjenåpningsspørsmålet. Dersom statsadvokaten går inn for gjenåpning, sendes saken hit. I motsatt tilfelle skal den domfeltes forsvarer gis en orientering om påtalemyndighetens vurdering av saken.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Anders Blix Gundersen
statsadvokat

Gjenpart: Gjenopptakelseskommissjonen, Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet